

NOBEL
MEDICUS®

PORTRELER

1933 TÜRK ÜNİVERSİTE REFORMU'NUN İLK KUŞAK ÖĞRENCİLERİNDEN
İÇ HASTALIKLARI ALANININ UNUTULMAZ HOCASI
1965-68 YILLARI ARASINDA İSTANBUL TIP FAKÜLTESİ DEKANI

CIHAT ABAOĞLU

1914 - 1979

*Türkiye İçin Bir İkiz
Tıp Klasığı Olan
"Semptomdan Teşhise" ve
"Teşhisten Tedaviye"nin
Yazarı*

Doç. Dr. Arın Namal

İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi Deontoloji ve Tıp Tarihi Anabilim Dalı, İSTANBUL

ÖZET

Konya'da dünyaya geldi. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesinde askeri öğrenci olarak eğitim gördü, 1939 yılında mezun oldu. Tıp öğrenimi ve Gülhane Askeri Hastanesi'ndeki bir yıllık stajı süresince tüm boş zamanlarında İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin Patolojik Anatomi bölümünde gönüllü olarak çalıştı. İç hastalıkları ihtisasını Gülhane Askeri Hastanesi'nde yaptı, 1945 yılında iç hastalıkları uzmanı oldu. 1947 yılında İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde iç hastalıkları alanında doçent ünvanı almak için gerekli sınavları başardı. Abaoğlu, doçent iken Forum Medicum adlı, her iki ayda bir yeni sayısı basılan bir tıp dergisi yayınladı. Türk tıbbında bir klasik halini alan "Semp-

tomdan Teşhise" ve "Teşhisten Tedaviye" adlı kitapları da doçent iken yayınladı. İlk baskıları 1953 yılında yayınlanan bu kitapların defalarca yeni baskısı yapılmıştır.

Abaoğlu 1961 yılında profesör oldu. 1963 yılında Amerikan Kalp Cemiyeti şeref üyeliğine seçildi. 1965-68 yılları arasında İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin Dekanı oldu. İç hastalıkları alanında, başta kalp ve damar hastalıkları konularında olmak üzere çok geniş bir konu yelpazesinde makaleler yayınladı. Abaoğlu, binlerce Türk hekimi için unutulmaz bir Hocadır.

• **Anahtar Kelimeler:** Türk İç Hastalıkları Tarihi, 1933 Türk Üniversite Reformu, Prof. Dr. Cihat Abaoğlu. Nobel Med 2009; 5(2): 78-84

ABSTRACT

ONE OF THE FIRST-GENERATION STUDENTS OF 1933 TURKISH UNIVERSITY REFORM, AN UNFORGETTABLE MASTER IN THE FIELD OF INTERNAL MEDICINE, DEAN OF İSTANBUL MEDICAL FACULTY BETWEEN THE YEARS OF 1965 AND 1968, AUTHOR OF "FROM SYMPTOM TO DIAGNOSIS" AND "FROM DIAGNOSIS TO TREATMENT" WHICH IS A PAIR OF CLASSIC MEDICAL BOOKS FOR TURKEY: PROF. DR. CİHAT ABAOĞLU (1914-1979)

Abaoğlu was born in Konya. He was educated as a military student in İstanbul University Medical Faculty; he graduated from there in 1939. During his medical education and one-year internship in Gülhane Military Hospital, he worked as a volunteer in Pathological Anatomy Department of İstanbul University Medical Faculty. He completed his specialization in internal diseases in Gülhane Military Hospital. He became an internist in 1945. He passed the

necessary tests in order to get to the rank of Associate Professor in the field of internal medicine in İstanbul University Medical Faculty. Abaoğlu, when he was an associate professor, used to publish a medical journal called "Forum Medicum" which used to be published bimonthly. His books called "From Symptom to Diagnosis" and "From Diagnosis to Treatment" were also published when he was an associate professor. New editions of these books, whose first editions were published in 1953, were published plenty of times. Abaoğlu became professor in 1961. He was nominated to the honour membership of American Heart Association. He became the Dean of İstanbul University Medical Faculty between the years of 1965 and 1968. He published articles on a wide range of subjects in the field of internal medicine, particularly in the fields of heard and vascular diseases. Abaoğlu is an unforgettable Master for thousands of Turkish physicians.

• **Key Words:** Turkish History of Internal Diseases, 1933 Turkish University Reform, Prof. Dr. Cihat Abaoğlu. *Nobel Med* 2009; 5(2): 78-84

Ülkemizde İç Hastalıkları alanının unutulmaz hocalarından Prof. Dr. Mustafa Cihat Abaoğlu, 1914 yılında Konya'da Nimet Hanım ve Tefik Bey'in oğlu olarak dünyaya gelmiştir. Konya'da Akif Paşa İlkokulu'ndan mezun olduktan sonra orta tahsile Konya'da başlamış, fakat İzmir Erkek Lisesi'nden 1932-33 Dönemi Mezunu olarak diploma almıştır. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne kaydolan Abaoğlu, askeri öğrenci olarak öğrenim gördüğü okulundan 1939 yılında birincilikle ve teğmen rütbesi ile mezun olmuştur.¹

Prof. Dr. Safa Karatay, birlikte geçirdikleri öğrencilik yıllarını şöyle anlatacaktır: "Abaoğlu bizden bir sınıf sonradır. Askeri Tıbbiye'den, ihtisası esnasında Gülhane'den gayet yakından tanıdığımız çalışkan bir arkadaşımızdır. Alttaki sınıfların kendilerini daha büyük sınıflara tanıtabilmesi bir hünerdir. Cihat buna muvaffak olmuştur. Tıbbiye'de, Gülhane'de çalışkanlığı ve sempatisi ile dikkat çekmiştir. Lisan çalışmaları hususunda hepimizi teşvik etmiştir. Gülhane'de lisan kurslarının açılmasında ve iyi hocaların getirtilmesinde büyük gayreti olmuştur."² Bir diğer sınıf arkadaşı, ileriki yıllarda dermatoloji dalında akademik yolda yükselerek Profesör ünvanı alacak Osman Yemni'dir: "Cihat Abaoğlu, liseden beri sınıf arkadaşımıdır. Liseyi birincilikle bitirmiştir. Tıbbiye'de her sınıfı birincilikle geçmiştir. Rahmetli Rektör Cemil Bilsel, talebelere verdiği bir çayda Cihat'ın yaptığı konuşmayı dinledikten sonra 'Hayatta bundan daha lezzetli bir ziyafette bulunmadım' demiş ve Cihat'a iltifat etmişti."²

Tıp öğrenimi sırasında üç yıl boyunca ve Gülhane'deki bir yıllık stajı süresince tüm boş zamanlarında İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin Patolojik Anatomi bölümünde gönüllü olarak çalışmıştır. Bu süreç, 1933 Türk Üniversite Reformu'nun unutulmaz simalarından Ord. Prof. Dr. Philipp Schwartz'ın (1894-1977) bu Kürsüsü'nün başında olduğu zamandır.³ Schwartz'ın seleflerinden Prof. Dr. Münevver Yenerman, Schwartz'ın Abaoğlu'nu çok takdir ettiğinin şahididir: "...Prof. Dr. Schwartz'ın kendisine derin hayranlığı vardı. Hiç kimse üzerinde bu kadar ısrarla durmamıştır. Enstitümüzü Abaoğlu ile takviye etmeyi çok isterdi. Sarayburnu Askeri Hastanesinde çalışırken Enstitümüzle sıkı bir işbirliği yapardı."² Gülhane Askeri Hastanesi İç Hastalıkları Kliniğindeki stajını 1940 yılında üsteğmen rütbesi almış olarak bitirdikten sonra, iki sene mecburi kıta hizmeti yapmış, 1942 yılında Gülhane İç Hastalıkları Kliniği'nde asistan olarak çalışmaya başlamıştır. Artık yüzbaşısıdır. 1945 yılında Gülhane'den birinci sınıf dahiliye uzmanlığı vesikasını aldıktan olduktan sonra Sarayburnu Askeri Hastanesi dahiliye mütehassıslığına atanmış, iki yıl bu görevde kalmıştır.¹

1947 yılında İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesinde doçentlik sınavına başvuran Abaoğlu (Resim 1), deneme dersini 14 Kasım'da Birinci İç Hastalıkları Kliniği Ders Salonunda "Addison Hastalığı" üzerine vermiş, "Postmalarik Banti Sendromu" başlıklı tezini başarıyla savunması akabinde doçent ünvanı almıştır. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Üçüncü Dahiliye Kliniği'nde →

doçent kadrosu alışı 17 Mart 1948 tarihinde gerçekleşmiştir. Üçüncü. Dahiliye Kliniği, 1942 yılında Ord. Prof. Dr. Tevfik Sağlam tarafından Yukarı Gureba Hastanesinde, II. Kadın-Doğum Kliniği binasının bir katında 45 yataklı bir klinik olarak açılmış, 1943 yılında bu binanın biraz ilerisindeki 110 yataklı kendi binasına taşınmıştır. Abaoğlu'nun bu klinikteki yönetici Hocaları, önce Prof. Dr. Tevfik Sağlam (1882-1963), onun 1952 yılında emekli oluşu ardından Prof. Dr. Ekrem Şerif Egeli (1901-1980) olmuştur. Abaoğlu, yıllar sonra her iki Hocasını da çalıştığı bölümde "hürriyet ve serbestiyi sağladıkları için" rahmetle anacaktır.⁴ Bu kliniğin diğer doçentleri Dr. Müfide Küley, Dr. Sermet Ergun ve Dr. İlhan Ulagay'dır. Ordunun faal üyesi konumunda olan Abaoğlu, bu klinikte Milli Savunma Bakanlığı'nın özel izni ile görev yapmaya başlamıştır.¹

Abaoğlu, okurken olduğu gibi klinikte hekimken de arkadaşlarının sevgisini kazanır. Ulagay, Abaoğlu'nu şöyle anlatmaktadır: "Cihat Bey, Üçüncü İç Hastalıkları Kliniğinde doçent olarak çalışmaya başladıklarında ben aynı klinikte baş asistan idim. Dolayısıyla kendileri ile uzun bir müşterek mesai devresini idrak ettim. Bu müşterek mesai devresi tam bir arkadaşlık anlayışı içerisinde geçmiştir... Cihat Bey arkadaşlık mefhumuna şayanı takdir bir bağlılık gösterir. Bu mefhumu yaşatmak için herhangi bir fedakarlıktan asla çekinmez... Cihat Bey'in tenkide tahammülü bilhassa dikkatimi çekmiştir. Sabrını takdir ettiğim çok olmuştur." Aynı ünvanı paylaşarak çalıştığı meslektaş Ergun da övgüyle konuşur: "... Sınıf arkadaşımdır. Kendisi ile on beş seneden beri birlikte çalışmaktayız. Arkadaşlarına nazik muamelesi, toleransı, klinik çalışmalarında kolektif bir çalışma sistemi kurmuş olması gibi kabiliyet ve meziyetleri önemli başarılarıdır."²

Doçent oluşu ardından 1949 yılında Amerika'da Mt. Sinai Hastanesi'nde Isidor Snapper (1889-1973)'ın yanında, ardından İngiltere'de Sir John Mc Michael (1904-1993) ve Fransa'da klinik kardiyolojinin ünlü ismi Jean Lenègre'nin (1904-1972) yanında iki aylık sürelerle çalışır. Abaoğlu'nun İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'ndeki özlük dosyasındaki yazışmalar, yurtdışında mesleki incelemelerde bulunmayı hiç aksatmadığını belgelemektedir. 30 Ağustos 1950'de binbaşılığa yükseltilen Abaoğlu, 8 Mayıs 1953'de Ordudaki görevinden istifa etmiştir.¹

1961 yılı, profesörlüğe yükseltildiği yıl olmuş, 1963 yılında Amerikan Kalp Cemiyeti'nin her yıl dünyada başarılı bulduğu bir kişiye verdiği Şeref Üyeliliğine kabul edilmiş (Resim 2), 1965-1968 yılları arasında ise mezunu olduğu, 1947 yılından itibaren öğretim üyesi olduğu Fakültesinde Dekan olarak görev yapmıştır¹ (Resim 3). Abaoğlu'nun Dekanlık döneminde İstanbul

Resim 1. Abaoğlu'nun Sarayburnu Askeri Hastanesi Dahiliye Mütahassısı iken İstanbul Tıp Fakültesinde Dahiliye Doçentliği sınavına kabul edilmesi için verdiği dilekçe¹

ŞEREF DİPLOMASI VERİLDİ - İstanbul Üniversitesi profesörlerinden Cihat Abaoğlu'na Amerikan Başkonsolosluğunda, Amerikan Kalp Cemiyeti'nin Şeref Üyeliliği tevdi edilmiştir. Resimde Abaoğlu, Konsolosian yetkisini alırken görülmektedir.

Resim 2. Abaoğlu'na Amerikan Başkonsolosluğunda Amerikan Kalp Cemiyeti'nin Şeref Üyeliliği verildiğini duyuran gazete kupürü, yıl 1960¹⁵

Resim 3. Prof. Dr. Cihat Abaoğlu Dekanlık makamında¹⁴

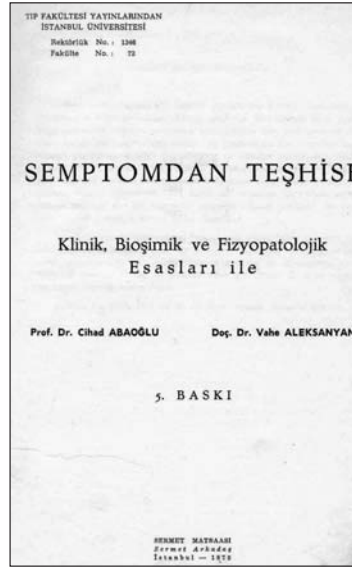
Üniversitesi Tıp Fakültesi, Üniversite Senatosunun 27 Temmuz 1967 tarih ve 78 sayılı kararı ile Cerrahpaşa ve İstanbul Tıp Fakültesi olarak iki ayrı fakülte haline almıştır.

Prof. Dr. Ekrem Kadri Unat'ın (1914-1998), Abaoğlu'nun →

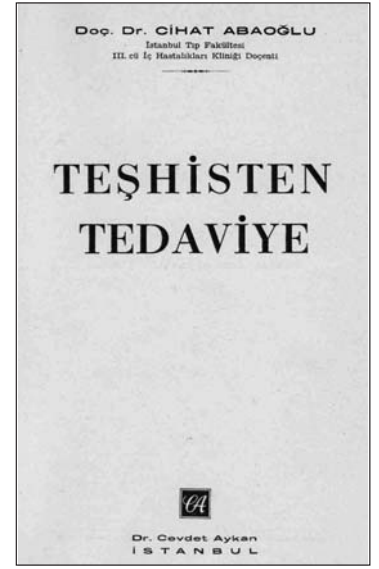
kliniğindeki tutumu ile ilgili izlenimi şöyledir: "... Kendisini ilk defa Gümüşsuyu Asker Hastanesi'nde tanıdım. Gülhane'ye gitmeden bir sene bu hastanede çalışmıştı. O sıralarda ben de Bakterioloji Servisine ve Karantina Koğuşuna bakıyordum. Dahiliye'de Cihat Abaoğlu'nun koğuşu temizliği ile dikkat çekerdik. Hastalarına çok iyi baktığı ve tedavide muvaffak olduğu için, diğer koğuştaki hastalar daima Cihat Bey'in koğuşuna gelmek isterlerdi."² Prof. Dr. Derviş Manizade de (1903-2003), onun mesleki sorumluluk duygusunu şu sözlerle tanımlamıştı: "... Cihat'ın randevusuna bir dakika geç geldiğini görmedim. Bu, bilhassa memleketimiz için çok değerli bir vasıftır. Bir çok defalar saat 8'den evvel uğradığım III. Dahiliye Kliniğinde kendisini her zaman iş başında buldum... Talebe arasında bir soruşturma, bir anket yaptım. Pazarları dahi kendilerine seminer yaptığını bana minnet ve hayranlıkla anlattılar."² "... Araştırma mefhumuna bağlıdır. Etrafındakilere bu ruhu aşılamaı sever. Muhitinin çalışma hevesini daima değerlendirir" sözleri de, kliniğindeki yakın çalışma arkadaşlarından Ulagay tarafından söylenmiştir.

Abaoğlu, klinik çalışmalarında patolojik incelemelere hep önem vermiş, Nefron Nefrozu, Sympaticoblastom, Tüberkülozla Birleşmiş Sarkoidoz, Kaposi Sarkomu, Simetrik Periferik Gangren, Sheehan Sendromu gibi, patoloji bakımından değerlendirilmesi ayrıca önemli olgular hakkında yayınlar yapmıştır. Nitekim zamanın doçenti Prof. Dr. Taila Balı Aykan da (1918-2003) onu, "... Patolojik Anatomi nosyonu çok kuvvetli olan, bu nedenle geniş görüşlü ve progressif düşüncülü bir klinikçi" olarak tanımlamıştır.² Çalışmalarının ağırlık noktasını kalp ve damar hastalıklarının oluşturduğu, yanı sıra pek çok iç hastalıkları konusuna eğildiği görülen Abaoğlu'nun Profesörlük Jürisinde bulunan Prof. Dr. Derviş Manizade, onun araştırmalarını ve araştırmacı kişiliğini şu sözlerle övmüştür: "Jürisinde bulunmam sebebiyle eserlerini dikkatle inceledim. Bu kadar geniş dahiliye konusunu bu şekilde toplayıp sentez yapısına hayran oldum... Dikkate şayan bir nokta araştırmalarında beraber olduğu arkadaşlarının haklarını daima korumuş olmasıdır."² Ülke çapında mezuniyet sonrası kurslarının yerleştirilmesi için de büyük bir çaba harcadığı bilinmektedir.⁵

Abaoğlu'nun "Semptomdan Teşhise" (1980'de 8. baskısı yapılmıştı) (Resim 4) ve "Teşhisten Tedaviye" (1981'de 8. baskısı yapılmıştı) (Resim 5) adlı kitapları, ülkemizde iç hastalıklar alanında öğrenci ve hekimlerin vazgeçilmez başvuru kaynağı, dolayısıyla birer klasik olmuştur. Prof. Dr. Ekrem Kadri Unat, Abaoğlu'nun profesörlüğe yükseltilmesi teklifinin görüşüldüğü Profesörler Kurulunda, bu eserleri şu sözlerle övmüştü: "...Semptomdan Teşhise ve Teşhisten Tedaviye adlı kitapları mükemmeldir. Genç hekimler ve talebeler tarafından adeta kapışılmaktadır."² Halit Ziya Konuralp de Dekanlığı zamanında

Resim 4. Türk hekimleri ve tıp öğrencileri için klasik olmuş "Semptomdan Teşhise" adlı eserin 5. baskısının iç kapağı

Resim 5. Cihat Abaoğlu'nun ünlü eseri Teşhisten Tedaviye'nin ilk baskısına ait iç kapak

"hem öğrencim, hem de mesai arkadaşım" dediği Abaoğlu'nun kitapları için "...Tetkik ettiğim kitaplarını gerek talebe için, gerek genç hekimler için ve bilhassa bizim gibi Dahiliye ile alakası nisbeten ikinci derecede olan şubeler için fevkalade istifadeli ve öğretici buldum. Hemen her sahifesinde hastalık semptomlarından teşhise nasıl varılacağını, gerek dünya literatüründen derlediği bilgilerin sentezi ve gerekse şahsi mütalaaları ile açık bir ifadeye dayanarak belirtmeye çalışmıştır. Kitabın muhtelif yerlerinde, gördüğü ve tetkik ettiği vak'alarla klasik bilgilerin karşılaştırmasını yapmış ve kendi düşüncesine göre muayyen meseleler üzerinde durmuştur..." demiştir.²

"Semptomdan Teşhise-Klinik, Bioşimik ve Fizyopatolojik Esasları İle" adlı kitap, Üçüncü. İç Hastalıklar Kliniği'nde asistan ve stajyerlerle yapılan seminerler esas alınarak hazırlanmış, günlük ilerlemeyi dağınık literatürden takip etmekte zorlananlar için tanı ve tedavi yenilikleri, klasik bilgilerle sentezlenerek bir arada verilmiştir. Abaoğlu, kitabın birinci baskısına 1952 Haziranında yazdığı önsözde, "Pratikte, semptomdan teşhise giden yolun bazen ne kadar çetin, hatta aşılması imkansız olduğunu biraz tecrübesi olan her hekim tereddütsüz kabul eder...Bu seminerlerin gayesi, hastalıklar hakkında ayrı ayrı bilgisi olan arkadaşlara bir sentez imkanı vermek ve aynı semptomu gösteren hastalıklarda ayrıncı teşhis yolunu sağlamaktır..." demişti.² 4. baskıda Dr. Vahe Aleksanyan'ın da adı yer alır. Abaoğlu, Aleksanyan'ın 4. baskıya olgunlaşmış bir hekim olarak katkıda bulunduğunu, bu nedenle kitabın artık onun da imzasını taşıdığını belirtmiştir.²

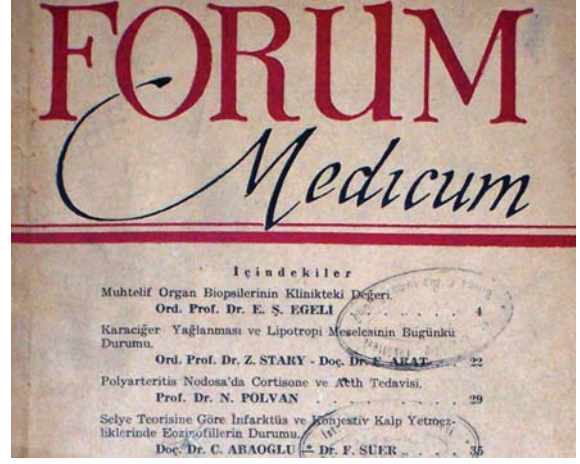
"Semptomdan Teşhise"yi bir yıl sonra "Teşhisten Tedaviye" izler. Abaoğlu, önsözde kendisinin de köy, →

nahiye ve kazalarda az sayılmayacak süreyle çalıştığını, bu sayede buralarda çalışan hekimlerin yenilikleri bir-iki yıl arayla bile izlemelerinin güçlüğüne tanık olduğunu, kitabını özellikle bu şartlarda çalışan hekimlere yararlı olacağına inanarak yazdığını açıklar. Kitabın varolan literatür bilgilerinin klinikte edindikleri tecrübelerle birleştirilmesiyle oluştuğunu vurgular: "...Daha ziyade klinik tedavi kitabı olduğundan, içinde uzun farmakodinamik izahlar ve hayvan tecrübeleri mevcut değildir. Biz hasta ile karşı karşıya kalacak olan hekime lazım olan malzemeyi vermeye çalıştık."⁶

Abaoğlu, doçentliği sırasında Forum Medicum adlı, iki ayda bir yeni sayısı basılacak dergiyi yayınlamaya başlar. İlk sayı 1955 Ocağında yayınlanır. (Resim 6). Dergi, orijinal araştırmaları dünyaya duyurmayı da amaçladığından, ilginç vak'aların İngilizce ayrı baskıları yapılarak yurtdışındaki önemli merkez ve isimlere gönderilir.

Abaoğlu profesörlüğe yükseltilirken, Profesörler Kurulunda söz alan öğretim üyeleri, onun öğreticilik vasfını ve öğrenciye yönelik tutumunu etkileyici sözlerle övmüşlerdi: "Abaoğlu, hatip bir arkadaştır. Bildiğini gayet güzel anlatabilen ve yazabilen bir Hoca'dır (Prof. Dr. Ahmet Münir Sarpyener)", "Cihat Beyin derslerindeki öğretici unsura verdiği değeri daima takdir etmişimdir. Kendisi ders vermede hakiki bir üstad'dır. Bu kabiliyetinden şahsen istifade ettiğimi söyleyebilirim. (Doç. Dr. İlhan Ulagay)", "Talebeyi bağlamasını bilir (Prof. Dr. Ekrem Kadri Unat)", "Talebeleri tarafından çok sevilir (Doç. Dr. Osman Yemni)", "Milli davalara karşı gösterdiği hassasiyet ile hepimizin bildiği hatipliği ve güzel konuşması ile gerek milli hitabelerini, gerek derslerini ve gerekse ilmi konferanslarını lezzetle dinletebilen bir Hoca olduğunu da burada zikretmeden geçemeyeceğim (Prof. Dr. Derviş Manizade)", "Cihad, talebe ile ders veya seminer yaparken talebeyi aktif olarak mevzua sokuyor. Talebe mevzua iştirakin mesuliyetini zevkle paylaşmanın alakasını gösteriyordu. Hoca-talebe bariyerini kaldıracı bu Hoca, bizlerle de kollaborasyonu aynı hava içinde yürütmesini biliyordu (Doç. Dr. Sabahaddin Kerimoğlu)", "Hocanın öğrencilerle münasebeti, meziyetlerinin başında gelir. (Prof. Dr. Fazıl Noyan)"² (Resim 7)

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi'nden 1977 yılında mezun olup, 1981 yılında aynı Fakültede iç hastalıkları ihtisasını bitiren, Cleveland Clinic Kardiyoloji Bölümünde görevliyken 150'ye yakın Türk kardiyologun Cleveland'da ileri çalışmalar yapmasını sağlamış, American College of Cardiology 2007 yılı Uluslar arası Kongresi Başkanı Prof. Dr. Murat Tuzcu, 1980 Mezunlar Albümüne, Hocası Abaoğlu'nu anmak için şu yazıyı yazmıştı⁷: "... Hippokrat'ın 'Yaşam kısa, sanat uzun, fırsat bir anlık, deney tehlikeli, karar zor' deyişini,

Resim 6. Cihat Abaoğlu'nun doçentliği sırasında yayınlamaya başladığı dergi Forum Medicum 1955 Yıl: 1, Sayı 1'in kapağı

ilk kez Cihat Hoca'dan duymuştum. Bu sözlerin felsefesi, önerdiği yol, bana Hocanın yaşamını, hayat görüşünü anımsatıyor. Ünlü tezcamlılığı ve sabırsızlığıyla, gecikmelere karşı hoşgörüsüzlüğüyle kısa yaşamına kolay sığdıramayacak yapılar ve başarılar sığdırmıştır. Yaşamın çok kısa olduğunu, yitirilen zamanın bir daha geri gelmeyeceğini, verimsiz uğraşlara, kısır tartışmalara girip bir yerde takılıp kalmamamız gerektiğini öğretirdi hep. Bu öğretilerde, uzun öğütler, tavsiyelerden çok, kendisi örnek olurdu...Hekimliği problem çözme sanatı olarak görür ve öğrencilerine de böyle aktarırdı. Tıp öğretiminde her ayrıntıyı öğretmeye çalışmayı değil, temel kavramları, bu kavramlar arasındaki ilişkileri araştırmayı ve karar vermeyi öğretmeyi seçmişti. Tıbbın gerçekte sonsuz bir öğrenme isteği ve aşkı olduğuna inanmıştı..."(Resim 8)

Tuzcu'nun da aralarında bulunduğu 1971-77 yılları arasında İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesinde öğrenim görmüş öğrenciler, mezuniyet albümlerinde staj yaptıkları klinikleri anlatan yazılar yazmışlardı. Prof. Dr. Cihat Abaoğlu yönetimindeki Dahiliye Kliniği için, şu satırları yazdıkları görülmektedir: "Kürsü Direktörü Abaoğlu Hocamızın Salı Toplantıları'nı fazla bilimsel bulurduk, buna rağmen bize yine de ilginç gelirdi. Prof. Dr. Abaoğlu'nun, stajyerlere verdiği önem, klinik içinde bizleri daha bir güvenli kılmıştı. Cumartesi ve Pazar sabahları onun 'Mümkün değil!' diye bağırmasıyla uyanıp, kendimize gelirdik yeni anfiye. Abaoğlu Hocamızın girişimleriyle birkaç kez dış hastanelere gitme olanağı da bulduk. Dahiliye Kürsüsünde birbirinden değerli hocalar arasında gerçekten mutluyduk."⁸

Abaoğlu doçentken, bir diğer öğrencisi, daha sonra cerrahi alanında profesör ünvanı alacak olan Prof. Dr. Fikri Alican'dır. O da "Koca Meşenin Gölgesi" adlı kitabında Cihat Hoca'sı için "Böyle Hoca unutulur mu?" der ve ekler⁹: "...Tıp Fakültesi'nin Çapa'daki hastanesine adımımı attığımda, iç hastalıkları hocam →

Resim 7. Abaoğlu, kliniğinde staj gören öğrencileri ile¹⁶

Resim 8. Abaoğlu, kliniğindeki odasında, çalışma masası başında⁷

olan Doç. Dr. Cihat Abaoğlu 40 yaşında yoktu. Kalıbı, kıyafetiyle, hafif ekzoftalmik gözleriyle Orson Welles'le benziyordu. Karizmatik bir adamdı. Güzel konuşuyordu..." Nitekim Hasan Pulur da, yıllar sonra Milliyet Gazetesi'ndeki köşesinde Abaoğlu ve Wells'in resimlerini yan yana yayınlıyarak bu benzerliğe işaret etmişti.¹⁰

1968 Yılı, İstanbul'da, öğrenci hareketlerinin, eylemlerinin doruğa çıktığı yıl olmuştu. En büyük eylem de 12 Haziran 1968 günü, İstanbul Üniversitesi'nde bu arada Tıp Fakültesi'nde başlayan boykot ve işgal hareketi idi. Öğrenci dostu diye nitelenen Abaoğlu, fakültesinde boykot yapılmasına çok üzülmüştü. Tıp öğrencilerinin de onu sevdiklerinin bilincinde olan Boykot Komitesi, bu hareketlerinin şahsına karşı değil, sisteme karşı olduğunu duyurmuştu.¹¹

Abaoğlu, hastanın fizyolojisi ve fizyopatolojisi yanında bir de psikolojisi olduğunu hep vurgulamıştır: "Hasta bir insandır. İzdırap ve şikayetlerinin kaynağını bu açıdan görmek lazımdır. Öyle hasta vardır ki, çok büyük şikayetleri altında organik bir bozukluk tesbit edilemez. Öyle hasta vardır ki, mesela karaciğer kanseri gibi ağır bir hastalığa tutulmasına rağmen çok az şikayet eder.

İyi hekim, hastanın söyledikleri ile kendi buldukları arasında bir muvazene kurarak, bilgi metodlarıyla doğru yolu bulandır. Hastanın muhitini ve maruz kaldığı ruhi sıkıntıları kavramadan, daha doğrusu kavrayacak kadar alaka ve sabır göstermeden alınan

HOCAM,

Sizi gördük ve sizi yaşadık, Hocam!

İnanınız, o yüzden çok koydu bize, bu erken gidiş...

Bizim için siz, kendine güvenin simgesi idiniz.

Biliyorduk ki, biz olmasaydık, siz de olmazdınız.

Öğretirdiniz öğretmesine. Ama ondan da öte,

Müşfik bir baba gibi üzerimize düşmeniz yok muydu?

İsterdiniz ki çevreniz dolu olsun sürengen talebelerle,

Sığmasınlar koridorlara bile.

MUTLU EDERDİ böylesi sizi...

O heyecanlı, o gururlu, o hırs dolu vizitlerinize katılmamak,

Yaptığımız sınavları seyretmemek olası mıydı?

Biliyor muydunuz ki, daha küçük sınıflardayken bile sizi görüp,

O anlarda "Azametiniz", korku ile karışık,

Gariptir ki çok etkilemişti bizi.

Sizi, yılların birikimi ile yoğrulmuş o engin bilginizi,

Zekice hazırlanmış çetin sorularınızı,

Daha uykumuzu üzerimizden atamamışken sabahın sekizinde

Ansızın sınıfa girişinizdeki o coşkuyu,

Bir bardak IHLAMUR'unuzu pek de sevmiştim be Hocam...

Lakin, gözünüz arkada kalmasın, sakın.

Kaygı duymayınız.

Sizi, sizin öğrettiklerinizle, önerdiklerinizle

Yaşatmaya çalışacağız.

Tek kaygımız, sizi tanıma fırsatı bulamayacak olan

Genç Arkadaşlarımız için olacak.

Haydi hoşça kalınız.

HUZUR İÇİNDE YAT HOCA!..

Öğrencileriniz

Resim 9. Öğrencilerinin vefatı ardından yazdıkları şiir⁷

Resim 10. Prof. Dr. Cihat Abaoğlu Anfisi- İstanbul Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Monoblok

kararlar, ekseriya yanlış sonuçlar doğurur."⁴ Hekimlikte ilgi ve sabrın, yeri geldiğinde bilgiden de önemli olduğuna işaret eder: "Hastasına yardım etmek, hastalığı teşhis etmek kararında olan hekim, alaka ve sabrı ile, hatta o anda eksik olan bilgisini bile telafi etmek →

fırsatına daima sahiptir. Fakat en mükemmel bilgiye sahip olsa bile, hekim sabırlı değilse, işini sevmiyorsa, alakası az ise, bilgiyi hastasının faydasına kullanamaz."⁴

Hekimleri, hastaya karşı tutumları konusunda da uyarır: "Şahsiyetiniz hastaya itimat telkin etmelidir. Siz hasta ile meşgul olurken, o da sizi tetkik eder ve hükümünü verir...Hasta size inanmalı ve bu inancın sizin tarafınızdan kötüye kullanılmayacağına dair sarsılmaz bir kanaate sahip olmalıdır...İyi insan olmadan iyi hekim olmaya imkan yoktur."¹²

Teyze çocuğu Erol Simavi ile by-passlılar hakkındaki diyalogu da, ilginç anekdotlar arasındaki yerini almıştır: "Bir akrabam var...Türkiye'nin sayılı zenginlerinden. Kalbinden rahatsızdı. Yıllar önce Houston'da by-pass geçirdi. Belki bu konuda, bizim "duayen"lerdendir. Döndüğünde turp gibiydi. Kendisinden çok genç olan bizleri, öteki diyara uğurlayacak kadar da sağlıklı. Bir gün; hep koruduğumuz karşılıklı sevgi-saygı ilişkisi, incir çekirdeği dolduramaz bir olay yüzünden bozuluverdi: Hiç yoktan aramızda tartışma çıktı.

Baktım tanınmaz halde. O efendi adam gitmiş, yerine bir mahalle kabadayısı gelmiş...Tükürük ve sövgü saçan ağzını, külhanbeyi tavırlarını, şimdi bile utancın ısısı yüzüme vurarak hatırlarım. Onun da sebebini, ertesi gün, bir sonraki gün, çok düşündüm. Yine bulamadım... Bir akrabam daha vardı... Teyzecem... Bü-

yük hekim, iyi insan; rahmetli Profesör Cihat Abaoğlu. Olayın şoku hala üzerimde; ona sordum. Güldü...'Sen de gül' dedi ve anlattı: 'By-pass ameliyatında, bir ara kalp durdurulur ya...O sıra, beyine 15-20 saniyelik bir oksijen akımı kesintisi olur ya...İşte ondandır. Herkeste, değişik izler bırakır...' 'Ama, işini mükemmel götürüyor. Vereceğini akıllıca dengeleyip; alacağına şahin gibi saldırıyor' diyecek oldum. Yine güldü; yine anlattı: 'Sayıların merkezi beyinciktir. Ona birşey olmaz...'¹³

Bir diğer etkileyici anının tanığı Prof. Dr. Ekrem Kadri Unat'tır: "...Her zaman kadirşinastı. Tevfik Sağlam Paşa'nın ayrılış dersinde merasime İsmet İnönü de gelmişti. 1952 yılında C.H.P.'nin ve onun liderinin düşük iktidar karşısındaki müşgül durumları hatırdadır.

İnönü'nün ayakta kaldığını gören bir çok kimseler arasında yalnız Cihat fırlayarak yerini İnönü'ye verdi ve oturmasını istirham etti."²

Evlü, ama çocuğu bulunmayan Abaoğlu'nun, içindeki baba şefkatini öğrencilerine yansıtmış olduğunun en etkileyici kanıtlarından biri, 1979 yılındaki beklenmedik ölümü ardından öğrencilerinin kaleme alıp yıllıklarında yer verdikleri şiirdir. (Resim 9) İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Monoblok'taki büyük anfi, Prof. Dr. Cihat Abaoğlu'nun tıp tarihimize hiç unutulmayacak olan adını taşımaktadır (Resim 10).

İ İLETİŞİM İÇİN: Doç. Dr. Arın Namal, İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Deontoloji ve Tıp Tarihi Anabilim Dalı, Çapa/İSTANBUL arinnamal2002@yahoo.com

KAYNAKLAR

- 1 İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Personel Dairesi Arşivi, Cihat Abaoğlu Dosyası.
- 2 İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi 17.5 1961 tarihli Profesörler Kurulu Tutanağı. İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Personel Dairesi Arşivi, Cihat Abaoğlu Dosyası.
- 3 Namal A. Ord. Prof. Dr. Philipp Schwartz'ın (1894-1977) İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde Patoloji Eğitimine Katkıları. Türk Patoloji Dergisi 2003;19 (1-2):1-6
- 4 Abaoğlu C, Aleksanyan V. Önsöz. Semptomdan Teshise- Klinik, Biosimik ve Fiziopatolojik Esasları İle. İstanbul, Sermet Matbaası, 1968.
- 5 Prof. Dr. Murat Tuzcu'nun kısa biyografisi. http://www.kalid.org.tr/kalid/haber.asp?haber_id=484
- 6 Abaoğlu C. Önsöz. Teshisten Tedaviye. İstanbul, Sermed Matbaası, 1953.
- 7 İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi 1980 Albümü.
- 8 İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi 1971-77 Mezunları Albümü.
- 9 Alican F. Koca Meşenin Gölgesi. İstanbul, Nobel Tıp Kitabevleri, 2007: 232-233.
- 10 Pulur H: Olaylar ve İnsanlar. Milliyet Gazetesi, 17. 10. 1968.
- 11 Duman M. İstanbul'da En Uzun Haziran 19698-1. İstanbul Üniversitesinde Boykot ve İşgal. <http://www.gazeteistanbul.com/kYazar.aspx?yid=3&hid=100>
- 12 Abaoğlu C. İkinci Baskıya Önsöz. Abaoğlu C, Aleksanyan V. Teshisten Tedaviye. İstanbul , Dizerkonca Matbaası. 1971.
- 13 Simavi E. Hürriyet Gazetesi, 18 Nisan 1988.

14 İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi 1965-66 Stajyerler Albümü.

15 Milliyet Gazetesi 16.8.1960.

16 İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi 1968-69 Stajyerler Albümü.